

תמוט, היא קשורה עמו קשר עולם - הנונו הולכים ומתרחפים ממחלת תלשיתנו הגלותית. ומתוך החלק המכריא של העם, החלק ההולך ומקטיר עם ארצו, ועם יצירת עמדתו, הנונו מרעיפים רסיסי עמדה ובריחה גופא הגורמת גם לנהורא מעלא, לכל עם ישראל, והני כולו, המתפלל מפור דרך ארצו ועי' מלכים א ח מה ברכה ל ע"א.

אבל, היחבן שבמקום שהגוף שלנו, הפרסי והלאומי, מוצא לו מצב להנצל ממארת התלשיות, השאר דוקא הנשמה הפרסית וקל וחומר הכללית, תלשיה מעמדתה? הנשמה הישראלית כשהיא פורחת בארץ, כשאין לה היציקות של מעמד החיים, בתורה וכמצוה ועפי' שמת כי יג, ברות וכמשיה, כסדרי יום ובתחינות הימים התגייגים, ומני שמהו והני נרבה, עם כל מצותיהם היענות המשמחת כליות ולב הממדינות כל נפש ורוח, אז הלא הנשמה היא תלושה וכמה עצמו מכאוכה האמיתיים וכמה גדול הוא ההרס שלה!

על כן, בכפליים נזכור נא כלילה הזה, כליל התקיש את חירותנו, כי הנונו העם אשר אפילו בגלותו לא אבר את אמתו עמדתו החתנית. ועל אחת כמה וכמה בשוכו אל ארצו וחסון עמדתו, שהוא הולך ומחלל בהם בכל ערכיו, עמה בפני עת לחונה ועפי' מלכים ב ז יז, החילים קב יד יד, זאת היא הורא החסבה. מצב של בני הורון שהם קבועים ולא תלועים, מעוררים ביסוד חיותם, המולף עליהם שפעת חיים לרועה לכל מהותם, לנוף ולנשמה, לכל החיים. "אשרי העם שככה לו, אשרי העם שדי אלקיו" והחלים קטו סי.

הלילה הזה כולנו מסובין!
(מאתרי הראיה, ד"א, עמ' 161)

זכר למקדש כהלל

זכר למקדש כהלל. כן עשה הלל בזמן שביח המקדש היה קיים היה כורך פסח מצה ומרור ואוכלן ביחד. לקיים מה שנאמר על מצות ומרורים יאפלורתי.
(הגדה)

את חירותנו. תג המצות. אור הגאולה הולך ושופע עלינו. בכל הזמנים, וככל הדרוה. גם בדרוה הותר אפלים, גם בימים, אשר החושך כסה את כל אופקנו מסביב. וקל וחומר שאנו שאובים ממנו בכל מלא נשמתנו עידוד ותקוה לאור הגאולה ההולכת ומתחדשת עלינו, בחסדי גואל ישראל לנו כאורי בקיי גאולה כימינו בחור כל המחשכים אשר שמו עלינו מעברים.

שמרו ושמרתם את המצות ושמתו כי יז, שמרו משמרת ליל שמורים, ורעו: כי גם אם תחלה מחשבת תפל לשונת את בצקם של אבותינו - שהוא בצקם של בנינו ובני בנינו לעד - לא יועילו כל מעשיכם, כי לא תספיק בצקם של אבותינו להחמיץ ולער לא תחמיץ עיסתנו הכללית, אך תעמוד ברוחה ובטעמה מלאה רעננה, וכימי צאחק מארץ מצרים אראנו נפלאות וסיכה ז טו, גדלו נא אור נשמתכם העוזה! הפינו לכ לקבל את הרוחם הארץ של מצה זו שאנו אוכלים, על שום מהו: על שום שלא תספיק בצקם של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקודש ברוך הוא וגאלם.

(מאתרי הראיה, ד"א, עמ' 159)

הלילה הזה כולנו מסובין

"האדם התלוש" זי היא הוזה היותר מהרודה את הנשמה, האדם מוכרח וזא שיהיה לו מעמד ושעממדו רואו בלתי מעורר. הגלות, מהו עיקר צותה? הוה אומר: התלשיות. איום מאד הדבר שהאדם מרגיש שבמובן ידוע ועיקרי הרי הוא תלוש, מעורר, פורח בארץ... עמדתו על הכסס הטבעי, על גבי הקרקע, איננה עמדה כלל, מפני שאין הקרקע שלו, מפני שבכל יחושיה איננה קנינו ולא קנין עמו. "כל אדם שאין לו קרקע אינו אדם" ויבטח מן ע"א, זאת היא הצרה, צרת הדרוה של ישראל, מאז גלה מארצו, מאז נדד בניינים.

אמנם במצב של תלשיות, לא די שקשה לחיות, אלא שבמובן הכללי והדורי אי אפשר כלל להתקיים. ועל כן חוק היסטורי הוא שהקבוצים התלושים אבר שמש וסבים, בזמן קצר לפי הערך. אך בפלא למעלה מכל הנהוג בחוקי הקיום של כל העמים, עם ישראל חי עד כה התקיים, אם גם קיום של צער ומכאוכים, גם במצב תלשיותו. ולא עוד אלא שהראה גבורות ברותו הגדול גם בכל המעברים השונים של גלותו. כשאנו הנין לדעת מה הוא הכח אשר על ידו התגבר על הצרה האיומה של התלשיות, והוה אומר: שמאז, קנה לו העם הנפלא הזה מציאות כפולה ומסילא גם מעמד כפול וקרקע רוחנית בטוחה, שהיא מצע איתן לנשמתו, אשר אותה לקח עמו גם בכל ימי נדודיו... שארץ הרוחנית, האצילית, העליונה הזאת, היא חרות די! הוזה, הותר חיינו, אשר קשר אותה עם רוחו קשר כל ינתק, היא אשר הגיילה אותו מתלשיותו החומרית שלא תשפיע עליו עד לזוהת כליון. והיום, כאשר אנו כ"ה הולכים ושבים לארצנו, הולכים ומתקשרים לבסיס של המציאות העמדתית, כשרולנו מתחלות לדרך על ארמתנו אנו, על אותה האדמה אותה הקודש, שהנונו מרגישים בכל חשינו שהיא מוצקה תחת פעמינו, כי בברית די, בריית עולם, אשר לעד לא